

Kazâ namazları için nasıl bir yol izlemeli?

İzmir'den Emin Adsaz: “Kazâ namazı çok olanlar borçtan kurtulmak için nasıl bir yol izlemeli?”
Şanlıurfa/Birecik'ten E.A. rumuzlu okuyucumuz: “Vitr namazının kazâsı kılınır mı?”

Hayatı, Allah'ın hibe ettiği ve her an geri alınmaya müsâit bir emânet olarak değerlendirdiğimizde, Allah'a karşı vazifelerimize bakış açımız da rayına girmiş olur. Ne gençlik ömrün ilkbaharıdır; ne de ihtiyarlık sonbaharı! Ömre anlık bir gül goncası gibi bakmalı; var olduğu her ânı bir “ilkbahar” tâzeliğinde değerlendirmeliyiz. “Farz” ibâdetlerimizi de bu tâzelikte ele almalıyız. Ömür gülü solmadan, farzları eksiksiz yerine getirmeliyiz.

Amellerimizi farz, vâcip, sünnet, müstehap, mubah gibi mes'ûliyet ve fazîlet derecelerine ayıran dînimizin, en çok feyiz ve fazîleti “farz” ibâdetlere verdiğini biliyoruz. Farzları net olarak elimizde tutarsak, geriye kalanlar hakkında tercihimizi kullanabilme imkânımız olur. Farzları, hiçbir şeye fedâ etmeyiz. Başka bir ifâdeyle, farzlar hakkında irâdemizin tercih yapma hakkı ve yetkisi yoktur; farzlar zorunlu olarak yapmakla yükümlü olduğumuz feyiz kaynaklarımızdır. Diğerleri ise,—olumlu veya olumsuz—tercihimize bağlı olarak yapabildiğimiz; yaptığımız takdirde sevap kazandığımız, yapamadığımız takdirde ise günahkâr olmadığımız amellerdir.

Hayatımızda “farzlar” oldukça azdır. Farzların az oluşu, bizim için Cenâb-ı Allah'ın şefkat ve merhametinden başka bir şey değildir! Peygamber Efendimiz (asm), bizim için farz olur endişesiyle, bir çok ibâdeti halkın gözü önünde yapmazdı ve halkı “emir” sîgasıyla teşvik etmekten de sakınırdı. Meselâ teravih namazı buna en canlı örnektir. Allah Resûlü (asm) bir iki gecenin dışında halkın içinde terâvih namazı kılmamış ve bunun nedenini “Farz olursa güç yetiremezsiniz!” endişesiyle açıklamıştır.¹ Yine Allah Resûlü'nün (asm), zor gelir endişesiyle ümmetinin misvak kullanmalarını farz kılmaktan geri durmasında da² bu rahmetin tecellîsini bulmak mümkündür. Hazret-i Âişe validemiz (ra), Peygamber Efendimizin (asm), duhâ namazı konusunda da ümmete farz olur endişesi taşıdığını beyan eder.³ Örnekleri arttırmak mümkün.

Oldukça az olan farzları ise, “Allah’ın üzerimizdeki zimmeti” olarak algılamalı ve muhakkak edâ etmeliyiz. Eğer tercih kullanacak isek, diğer fazîletlerde kullanmamızın hiçbir sakıncası yoktur. Ama farzları aslâ tercih konusu yapmamalı; farzları yerine getirmeliyiz.

Çünkü farzlar bir yönüyle zorunlu; diğer yönüyle bizi Allah’a yaklaştırmakta, feyizde ve sevapta eşi ve benzeri olmayan ibâdet biçimleridir. Nitekim Cenâb-ı Hak, “Kulum kendisine farz kıldıklarımın bana göre daha sevimli hiçbir şeyle Zâtıma yaklaşmamıştır” buyurur.⁴

Farzların hem zorunlu oluşu, hem de sevap ve feyiz açısından eşsiz oluşu; bütün dikkatimizi üzerinde yoğunlaştırmamız ve âdetâ farzları edâ etmeyi hayatımızın biricik gâyesi kılmamız için yeterli sebeptir. Tâbir yerindeyse, farzları edâ etmek için yaşadığımızı düşünmeliyiz.

Kazâ borçlarımız, günlük farzlarımızla “aynı ölçüde” eşsiz ve benzersiz sevap ve feyiz kaynaklarımızdır. Günlük farzlarımızla birlikte, bizim için “yine farz ölçüsünde” feyiz ve sevap kazandırmaya kabiliyeti ve istidâdı bulunan bu ibâdetleri de, “uygulayabileceğimiz bir plânlama” ile yerine getirmeye bir an önce başlamalıyız.

Önce; “Bismillah” diyelim ve hergün sâdık kalabileceğimiz, uygulanır bir program yapalım. Sonra da, bu programı günlük takip etmeye başlayalım. Bir süre sonra kendimizin, “günlük farz” ve “kazâ farz” olmak üzere “topyekûn farzlarımızı” yerine getirmeye—inşaallah—uyum sağlamış olduğumuzu göreceğiz.

Geçirdiğimiz bir namazın yalnız farzının ve vâcibinin kazâsı kılınır. Bunlar, sabah namazında iki rek’at farz, öğle namazında dört rek’ât farz, ikindi namazında dört rek’at farz, akşam namazında üç rek’at farz, yatsı namazında dört rek’at farz ve üç rek’at vitir vâcip olmak üzere her gün için toplam 20 rek’at namazdan ibârettir. Hepsini her gün bir arada kıldığımızda bile günlük sadece 20 dakikamızı alır. Düşünelim bir kere: Her gün yirmi dakika nerelere vermiyoruz ki?

Yapacağımız tek şey; farz için kâmet etmek, “Niyet ettim Allah rızâsı için vaktinde kılmadığım en son (meselâ) sabah namazının farzını kazâ etmeye” diye niyet etmek ve sabah namazının farzını nasıl kılıyorsak kazâyı da aynı şekilde kılmaktır.

Bu şekilde günlük beş vakit namazın kazâsını; ya her vaktin arkasından birer vakit de kazâ kılmak suretiyle; ya da—buna vaktimiz müsâit olmadığında—yatsı namazının ardından bir günlük de kazâ namazı kılmak suretiyle yapmaya niyet ettiğimizi düşünelim. (Şartlarımıza uygun başka çözümler bulmak da mümkün) Bu niyetimize sâdık kalarak ibâdetlerimize başladığımızda, belli bir süre sonra, yaklaşık olarak

çıkardığımız kazâ borçlarımızı—inşaallah—kolayca ödemiş oluruz. Oruç borçlarımızdan da aynı yol ile kurtulmamız mümkün.

Cenâb-ı Hak, “Kulum beni nasıl tanırsa, onunla öyle muâmele ederim”⁵ buyuruyor. Allah Resûlü (asm) ise bir hadislerinde, “Ameller ancak niyetlere göredir”⁶; bir diğer hadislerinde de Cenâb-ı Hakk’ın meleklerine “Kulum bir iyilik yapmaya niyet eder, fakat yapmaya muktedir olamaz ise, ona bu güzel niyetine mükâfât olarak, tam bir iyilik yapmışçasına sevap yazın”⁷ diye emrettiğini beyan buyurmaktadır.

Binâenaleyh, içimizden geçen hayır ve iyi niyeti,—ölüm gibi zorunlu bir sebeple—yapmaya muktedir olamadığımızda, Cenâb-ı Hakk’ın, bunu yapmış gibi kabul buyurması, merhametinin ve mağfiretinin şe’nidir. Cenâb-ı Hakk’ı böyle bir merhametle bilmek de, bizim kulluğumuzun şe’nidir. Ancak bizim niyetimiz de sadâkatimiz ve kararlılığımız, Allah’ın merhametine ve mağfiretine mazhar olmamız için önemli bir faktördür.

Biz başlayalım. İnşaallah Cenâb-ı Hak imkân lutfeder.

Cenâb-ı Hak cümlemizi ibâdetlerde muvaffak kılsın. Âmin.

Dipnot:

1-Buhârî, S. Terâvih, 2;

2-R. Sâlihîn, 1193;

3-Buhârî, 4/579;

4-R. Sâlihîn, 95;

5-Buhârî, Tevhid, 15 (Bedüzzaman’ın tercümesiyle-Sözler, s. 39);

6-Buhârî, 1/1; 7-Buhârî, 12/21841